

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра управління та адміністрування

**РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ
СИЛЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітній рівень: другий (магістерський)

Освітня програма: Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу

Вид дисципліни: базова

Мова викладання, навчання та оцінювання: українська

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри управління та адміністрування

Протокол № 2 від 02.09.2020 р.

Розробник:

Тимоць Мирослава Василівна, к.е.н., доц., професор кафедри

Контактний телефон викладача	0999325469
e-mail	myroslava.tymots@iful.edu.ua
Місце та час проведення консультацій	четвер, 15.00 год.
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=771

**Лист оновлення та перезатвердження силлабусу
навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта освітньої програми
2020-2021	02.09.2020	2		

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни

Загальна інформація про дисципліну. Дисципліна «Ринок фінансових послуг» є теоретичною та практичною основою сукупності знань й вмінь, які формують фаховий рівень підготовки висококваліфікованих фахівців у сфері фінансів, банківської справи та страхування. Даною навчальною дисципліною розглядається сутність, характеристики та методи оцінки послуг, що надаються та споживаються учасниками ринку фінансових послуг.

Місце дисципліни в освітній програмі: Навчальна дисципліна «Ринок фінансових послуг» є базовою дисципліною підготовки студентів за другим (магістерським) освітнім рівнем, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Дана навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що забезпечують базову підготовку фахівців з фінансів і входить до циклу дисциплін професійної підготовки магістрів за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування».

Дисципліна «Ринок фінансових послуг» спрямована на формування у студентів теоретичних знань та формування практичних навичок щодо обґрунтування сутності необхідності ринку фінансових послуг, вивчення системи відносин, що виникають у процесі руху фінансових ресурсів між державою, юридичними та фізичними особами за допомогою спеціалізованих інститутів.

Мета: формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок управління фінансами за участі фінансових посередників і функціонування ринку фінансових послуг загалом та окремих його сегментів.

Завдання: формування системного розуміння взаємозв'язків суб'єктів фінансових відносин на ринку фінансових послуг, їх економічної природи та характеру, потреб споживачів у фінансових послугах та можливостей їх задоволення різними фінансовими установами.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

- сутність фінансових послуг та відповідного ринку як економічних категорій;
- класифікаційні ознаки, що застосовуються до фінансових послуг;
- споживчі характеристики фінансових послуг;
- місце фінансових у русі фінансових фондів;
- механізми державного регулювання сфери фінансових послуг.

уміти:

- аналізувати економічний зміст і схеми надання фінансових послуг, механізм функціонування фінансових установ різних видів;
- контролювати і здійснювати моніторинг фінансових потоків під час використання та надання фінансових послуг;
- вивчати й оцінювати ефективність використання фінансових послуг суб'єктами господарювання, фізичними особами та державними установами.

Професійні компетентності, яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни «Ринок фінансових послуг»

Код компетентності	Назва компетентності	Результати навчання
ЗК 8	Здатність працювати в міжнародному контексті.	Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими та управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.
СК 1	Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими та управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.	Відшукувати, обробляти та систематизувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	5	
Семестр	1	
Кількість кредитів ECTS	3	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	16
	семінари, практичні	14
	лабораторні	-
Самостійна робота		30
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи		50:50
Форма підсумкового контролю	Екзамен (30)	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Банківська система	Фінансове посередництво
Фінансовий ринок	Управління ризиками
Страховання	Міжнародні валютно-фінансові і кредитні відносини
Інвестування	

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Ринок фінансових послуг

Предмет дисципліни «Ринок фінансових послуг» та його роль в економіці. Передумови виникнення ринку фінансових послуг. Рух фінансових потоків в економіці. Попит і пропозиція фінансових фондів.

Роль та функції ринку фінансових послуг. Забезпечення руху фінансових потоків в економіці. Перетворення заощаджень в інвестиції.

Тема 2. Поняття фінансового посередництва, його класифікація

Поняття фінансового посередництва. Спрощене поняття фінансового посередництва. Комплексне поняття фінансового посередництва.

Функції фінансових посередників. Основні проблеми функціонування фінансових ринків за відсутністю фінансових посередників.

Контрактні фінансові інститути. Інвестиційні трасти. Інвестиційні фонди та інвестиційні компанії. Пенсійні фонди. Страхові компанії. Фінансові компанії.

Тема 3. Інституціональна структура ринку фінансових послуг

Етапи створення і започаткування діяльності фінансової установи: утворення фінансової установи як юридичної особи, ліцензування діяльності за окремими видами послуг, набуття статусу фінансової установи і реєстрація в Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг. Порядок включення до реєстру. Розвиток фондових бірж в Україні. Основи організації та роботи біржі. Брокери, дилери, спеціалісти на фондовій біржі. Біржові індекси. Позабіржова торгівля. Лістинг, кліринг ПФТС.

Тема 4. Сегментарна структура ринку фінансових послуг

Грошовий ринок та ринок банківських позик. Валютний ринок: суть та основи функціонування. Фондовий ринок як частина ринку фінансових послуг. Ринок дорогоцінних металів. Страховий ринок.

Взаємозв'язок окремих сегментів ринку фінансових послуг.

Тема 5. Інфраструктура ринку фінансових послуг

Система інфраструктури ринку фінансових послуг. Організаційно оформлені ринки (біржі, торговельно-інформаційні системи). Національна депозитарна система. Розрахунково-клірингові установи. Інформаційно-аналітичні системи.

Професійна діяльність на фондовому ринку: торгівля, керування активами, депозитарна діяльність, біржова діяльність. Сполучення окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку. Вимоги до професійних учасників фондового ринку. Розкриття інформації на фондовому ринку: розкриття інформації емітентами, інформації про емітентів, інформація про професійних учасників фондового ринку, інсайдерська інформація, рекламна інформація. Регулювання ринку цінних паперів. Функції та взаємозв'язок окремих елементів інфраструктури фінансового ринку.

Тема 6. Фінансові послуги на ринку грошей

Мобілізація грошових коштів та перетворення їх в банківській капітал. Безстрокові і термінові вклади (депозити). Ощадні вклади.

Становлення ринку банківських послуг в Україні та стратегія розвитку. Правове забезпечення банківської діяльності. Класифікація банківських послуг.

Тема 7. Фінансові послуги на валютному ринку

Основні відомості про валютний ринок України, його особливості й ефективності функціонування. Порядок відкриття рахунків в іноземній валюті, порядок переоформлення й закриття рахунків. Операції з іноземною валютою. Порядок обліку операцій в іноземній валюті. Ліцензування валютних операцій. Курсові різниці, їхнє відбиття в бухгалтерському й податковому обліку. Придбання та продаж іноземної валюти. Іноземна валюта в розрахунках при імпорті й експорті. Експорт і імпорт із попередньою й наступною оплатою, ПДВ при імпорті й експорті. Іноземна валюта при відрядженнях за кордон. Кредити в іноземній валюті. Кредити для й від резидентів і нерезидентів. Іноземна валюта при операціях із представництвами нерезидентів. Відповідальність за порушення валютного законодавства.

Тема 8. Фінансові послуги на фондовому ринку

Фінансування операцій з емісією цінних паперів. Види обслуговування емісійних операцій на фондовому ринку. Андеррайтинг.

Емісійна діяльність держави на фондовому ринку. Випуск облігацій державних та бюджетна політика держави.

Вкладання капіталу в цінні папери. Поняття й види цінних паперів. Пайові, боргові та похідні цінні папери.

Посередницькі послуги при вкладанні капіталу в цінні папери. Брокерські послуги торгівцю цінними паперами. Строкові операції з цінними паперами. Опціонні операції.

Біржові операції з цінними паперами. Особливості біржового обліку цінних паперів. Ф'ючерсні та опціонні біржі.

Депозитарні послуги. Номінальне утримання цінних паперів. Випуск та обіг цінних паперів. Реєстраційні послуги.

Управління портфелем цінних паперів.

Тема 9. Фінансові послуги з управління ризиком

Імовірність, невизначеність, її типи й причини, ризики, погрішності у визначенні показників, ризики, їхні типи й класифікація. Методи виявлення певних типів невизначеності й способи їхнього зменшення й усунення. Оптимізація дилеми «надійність–рентабельність». Визначення надійності функціонування структур на фондовому ринку.

Фінансові заходи щодо виявлення й усунення ризиків і невизначеностей. Способи усунення ризиків на фінансовому ринку. Хеджування ризиків за допомогою цінних паперів. Схеми хеджування (без порушення законодавства). Особливості роботи із цінними паперами фізичних осіб-резидентів.

Переймання ризику як вид фінансової послуги. Переймання ризику страховими компаніями. Форми страхування. Посередницькі операції на страховому ринку. Страхові брокери. Фінансові послуги з хеджування ризиків.

Тема 10. Державне регулювання та саморегулювання ринку фінансових послуг

Основні завдання державного регулювання ринку фінансових послуг. Поняття ліквідності ринку та платоспроможності фінансових посередників.

Захист прав споживачів фінансових послуг.

Органи державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні. Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів, Національний банк, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Державний комітет у справах нагляду за страховою діяльністю. Антимонопольний комітет.

Регулювання діяльності окремих видів фінансових інститутів. Нормативи здійснення операцій комерційними банками. Регулювання діяльності кредитних спілок. Нормативи посередницької діяльності довірчих товариств. Обмеження операцій інвестиційних фондів та інвестиційних компаній. Державне регулювання послуг страхових компаній. Контроль за діяльністю торговців цінними паперами.

Державне регулювання діяльності суб'єктів інфраструктури фінансового ринку. Вимоги щодо діяльності організаційно оформлених ринків (бірж, торговельно-інформаційних систем). Вимоги депозитарних установ та незалежних реєстраторів.

Саморегульовані організації фінансових посередників. Вимоги до саморегульованих організацій та делегування цих функцій регулювання на фінансовому ринку.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які у відповідності до програми навчальної дисципліни забезпечуються засобами поєднання аудиторної і позааудиторної форм із застосуванням словесних, наочних та практичних методів навчання, зокрема шляхом проведення наступних видів навчальних занять.

– *лекції* – на яких здійснюється обґрунтований, послідовний і систематизований виклад певної теми (тем) чи розділу навчального предмету;

– *практичні заняття* – на яких викладач здійснює опитування студентів з окремих теоретичних питань, передбачених темою навчального заняття, а також формує у студентів знання та компетентності в сфері ринку фінансових послуг;

– *самостійна робота* – виконується студентами у позааудиторний час за завданнями викладача та включає: підготовку до практичних занять; виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань; розгляд питань, винесених на самостійне опрацювання.

Поточне оцінювання студента університету з навчальної дисципліни на практичних заняттях здійснюється за чотирьох бальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських та практичних занять проводиться за такими критеріями:

- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуаційних завдань, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;
- застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань;
- логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;
- самостійність виконання роботи;
- грамотність подачі матеріалу.

Студенти повинні мати позитивні оцінки не менше, ніж за 40% проведених практичних занять.

Критеріями оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і ґрунтовність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену,

завданням якого є перевірка розуміння студентом програмового матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. Усі студенти зобов'язані до екзамену відпрацювати всі пропущені практичні заняття.

Підсумковий контроль проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС. Питання, що виносяться на екзамен, у вигляді тестів, охоплюють програму дисципліни і передбачають визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Тривалість екзамену – 20 хв., впродовж яких студенти мають дати відповідь на 30 питань: 20 – I рівня; 7 – II рівня і 3 – III рівня.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами тестування, дорівнює або перевищує 60.

Шкала оцінювання знань студентів

100-бальна шкала	Національна шкала	Оцінка ECTS
90-100 балів	5 «відмінно»	A
83-89 балів	4 «дуже добре»	B
76-82 балів	4 «добре»	C
68-75 бали	3 «задовільно»	D
60-67 бали	3 «достатньо»	E
35-59 бали	2 «незадовільно»	FX
1-34 бали	2 «неприйнятно»	F

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засвоєння матеріалу та оволодіння навичками здійснюється студентами під час лекцій; практичних занять, у ході проблемних дискусій; роботи в малих групах; виконання презентацій; самостійної роботи над ситуаційними завданнями, а також у процесі безпосереднього ознайомлення з роботою суб'єктів ринку фінансових послуг.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється шляхом:

- 1) виконання студентами тестових завдань;
- 2) виконання студентами індивідуальних завдань;
- 3) виконання студентами практичних робіт;
- 4) усного опитування студентів;
- 5) підсумкового екзамену у тестовій формі.

ПОЛІТИКА КУРСУ

На початку вивчення дисципліни викладач повідомляє студента про наявність силлабусу (в тому числі і його електронний варіант), про форми проведення поточного контролю та критерії їх оцінювання, а також доводить до відома студентів програмові вимоги з дисципліни.

При поточному контролі оцінці підлягають:

- рівень знань, продемонстрований студентом у відповідях і виступах;
- активність при обговоренні питань;
- результати виконання практичних робіт;
- результати експрес-контролю у формі тестів тощо.

Студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі – роботі конференцій, студентських наукових гуртків, підготовці публікацій, а також були учасниками олімпіад, конкурсів, тощо присуджуються додаткові бали.

При виставленні балів за поточний контроль враховується:

- рівень теоретичних знань та практичні навички з тем навчальної дисципліни;
- самостійне опрацювання тем навчальної дисципліни (в т.ч. індивідуальна навчально-дослідна робота студента);
- проведення розрахунків, вирішення ситуаційних завдань та виконання контрольних робіт.

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання.

Студенти повинні мати позитивні оцінки не менше, ніж за 40% проведених практичних занять.

Студенти зобов'язані до екзамену (заліку) відпрацювати всі пропущені практичні заняття.

За результатами поточного контролю, в кінці семестру, студенту виставляється оцінка, яка обчислюється як сума:

(оцінка за аудиторну роботу) $\times 0,7$ + (оцінка за самостійну роботу, ІНДР) $\times 0,3$

До семестрового контролю допускаються всі студенти, які не мають з навчальної дисципліни академзаборгованостей.

Студенти повинні дотримуватись **академічної доброчесності**, тобто самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю; здійснювати посилення на джерела інформації у разі використання певних тверджень й відомостей; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної діяльності. Порушенням академічної доброчесності є: плагіат, фальсифікація, списування тощо.

За порушення академічної доброчесності студенти можуть бути притягнені до наступної відповідальності: отримання незадовільної оцінки за результатами контрольного заходу; повторне виконання контрольної, самостійної роботи чи індивідуальних завдань; зменшення підсумкової екзаменаційної (залікової) оцінки на 25 % у випадку:

- отримання позитивних оцінок менше, ніж за 40% проведених практичних занять.

Студенти повинні вчасно приходять на заняття, відповідно до діючого розкладу, та не залишати аудиторію без дозволу викладача, а також не заважати викладачу проводити заняття.

Дистанційне навчання

Дистанційне навчання в Університеті Короля Данила реалізується через систему дистанційної освіти (СДО) з використання платформи Moodle. У процесі дистанційного навчання використовуються дистанційні курси, до яких належить навчальний курс «Ринок фінансових послуг». Матеріали для вивчення дисципліни викладені на сторінці курсу у відповідності до навчальної програми. З кожної теми студентам надається лекційний матеріал, додаткові навчальні матеріали у вигляді вебінарів та відеолекцій, а також перелік завдань для семінарських та практичних робіт. Заняття з курсу «Ринок фінансових послуг» проводяться он-лайн в системі Hangouts meet. Для оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях по темах дисципліни передбачено блок тестових питань, практичних завдань, а також ситуаційних завдань.

Матеріал, який вноситься на самостійне вивчення, опрацьовується студентами при підготовці до занять та розглядається на семінарах та практичних роботах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Близнюк О.П. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спец. 072 Фінанси, банківська справа та страхування галузі знань 07 Управління та адміністрування. 2 вид., доп. і перероб. Харків: ХДУХТ, 2017. 255с.
2. Горбач Л.М., Каун О.Б. Ринок фінансових послуг: навч. пос. Київ: Кондор, 2009. 436 с.
3. Дадашев М.В. Кредитні спілки в Україні: навч. посіб. Київ: ЦУЛ. 2016. 212с.
Еш С.М. Фінансовий ринок: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури. 2011. 528с.
4. Основи фінансового моніторингу фінансових послуг: навч. посіб./ За заг. ред. д.е.н., проф. Внукової Н.М. Київ: КНЕУ, 2009. 136с.
5. Науменкова С.В. Ринок фінансових послуг. навч. посіб. Київ, 2011. 432с.
6. Прямухіна Н.В. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури. 2016. 304с.
7. Сич Є. М., Ільчук В.П., Гавриленко Н.І. Ринок фінансових послуг. Київ: Центр навчальної літератури. 2017. 304с.
8. Унинець-Ходаківська Л.В. Ринок фінансових послуг. Теорія та практика: навч. посібн. Київ: Центр навчальної літератури. 2009. 392с.

Додаткова

9. Маслова С.О., Опалов О.А. Фінансовий ринок. Київ: Каравела, 2011, 344 с.
10. Ряжнов О. Міжнародні фінансові потоки. Київ: Діло, 2013, 356 с.
11. Карпінський М.В. Фінансові інвестиції: словник–довідник. Магнолія, 2012, 304 с.
12. Пересада О.М. Фінансові інвестиції. Київ: КНЕУ, 2012. 304 с.

Інформаційні ресурси

13. Офіційний сайт НБУ: <http://www.bank.gov.ua>
14. Законодавство України: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
15. Урядовий портал (кабінет міністрів України): <http://www.kmu.gov.ua>
16. Державна служба статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua>
17. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку:
<http://www.nssmc.gov.ua>
18. Офіційний сайт Державної фіскальної служби: <http://minrd.gov.ua>